ECLI:LV:AT:2019:1031.A420302718.12.L
Lieta Nr. A420302718, SKA-1587/2019
Administratīvo lietu departaments

Latvijas Republikas Senāts
LĒMUMS
Rīgā 2019.gada 31.oktobrī

Tiesa šādā sastāvā: senatori Rudīte Vīduša, Dzintra Amerika, Valters Poķis

rakstveida procesā izskatīja /pers. A/ blakus sūdzību par Administratīvās rajona tiesas tiesneša 2019.gada 26.jūlija lēmumu, ar kuru atteikts pieņemt /pers. A/ pieteikuma papildinājumus.

Aprakstošā daļa

[1] Administratīvajā rajona tiesā pēc pieteicēja /pers. A/ pieteikuma ierosināta administratīvā lieta Nr. A420302718 par pienākuma uzlikšanu sniegt pieteicēja 2017.gada 20.jūlija iesniegumā Latvijas Nacionālajam arhīvam pieprasīto informāciju.

Pieteicējs vērsies Administratīvajā rajona tiesā, iesniedzot vairākus pieteikuma papildinājumus. Pieteicējs lūdzis atlīdzinājumu 5000 *euro* apmērā par dažādām iestādes darbībām, un morālā kaitējuma atlīdzinājumu 5000 *euro* apmērā par prettiesisku faktisko rīcību (informācijas nesniegšanu).

[2] Ar Administratīvās rajona tiesas tiesneša 2019.gada 26.jūlija lēmumu pieteikuma papildinājumus atteikts pieņemt, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 191.panta pirmās daļas 5.punktu. Lēmumā norādīti turpmāk minētie argumenti.

[2.1] Prasījums atzīt par prettiesisku informācijas nesniegšanu nav vērtējams kā patstāvīgs prasījums. Iestādes rīcības tiesiskums tiks izvērtēts, izskatot ierosināto lietu par pienākuma uzlikšanu sniegt pieprasīto informāciju.

[2.2] No pieteicēja norādītajiem apstākļiem secināms, ka pieteicēja tiesību iespējamo aizskārumu konkrētajā gadījumā veido arhīvam pieprasītās informācijas neizsniegšana, ko apstrīdēšanas kārtībā pārskatījusi Kultūras ministrija. Līdz ar to iespējamais kaitējums pieteicējam radīts jau ar arhīva atteikumu pieprasīto informāciju sniegt. Pieteicējs, Kultūras ministrijā apstrīdot informācijas nesniegšanu, nav vienlaikus prasījis atlīdzinājumu.

[2.3] Pieteicēja norādītā labas pārvaldības principa ievērošana tiks vērtēta, skatot lietu pēc būtības. Turklāt arī šajā prasījumā, kur atlīdzinājums lūgts tādēļ, ka, neizsniedzot informāciju, pārkāpts labas pārvaldības princips, pieteicēja tiesību iespējamo aizskārumu veido arhīvam pieprasītās informācijas neizsniegšana, ko apstrīdēšanas kārtībā pārskatījusi Kultūras ministrija. Līdz ar to iespējamais kaitējums pieteicējam radīts jau ar arhīva atteikumu pieprasīto informāciju sniegt. Kā norādīts iepriekš, pieteicējs Kultūras ministrijā apstrīdot informācijas nesniegšanu, nav vienlaikus prasījis atlīdzinājumu.

[2.4] Tā kā pieteicējs, apstrīdot informācijas nesniegšanu, nav vienlaikus prasījis atlīdzinājumu, atbilstoši Administratīvā procesa likuma 93.panta pirmajai – trešajai daļai, atzīstams, ka pieteicējs nav ievērojis konkrētā prasījuma ārpustiesas izskatīšanas kārtību.

[3] Pieteicējs par minēto tiesneša lēmumu iesniedza blakus sūdzību, norādot, ka tiesnese kļūdaini argumentējusi, ka pieteicēja prasījums ir pret Latvijas Nacionālo arhīvu. Pieteicējs vērsies ar prasījumu pret Latvijas Republiku – Kultūras ministriju. Prettiesiski lemts par pieteicēja prasījumu par principu, jo tas 2019.gada 22.jūlijā atsaukts.

Motīvu daļa

[4] Pirmās instances tiesas tiesnesis pareizi konstatējis, ka zaudējumu atlīdzinājuma prasījumam likumdevējs paredzējis iepriekšēju ārpustiesas izskatīšanas kārtību.

No Administratīvā procesa likuma 93.panta izriet, ka likumdevējs kā vispārīgu noteikumu paredzējis tiesas izvērtēšanai nodot jautājumu par atlīdzinājumu tikai tad, kad valsts pārvalde izteikusi savu viedokli par šo jautājumu. Šādā veidā tiek īstenots Administratīvā procesa likuma 2.panta 2.punktā ietvertais un 103.panta trešajā daļā nostiprinātais princips, ka tiesu vara administratīvajā procesā nerīkojas valsts pārvaldes vietā, bet gan īsteno kontroli pār iestādes rīcību (*Gredzena I., Mita D. 93.pants. Apstrīdēšanas un pārsūdzēšanas kārtība lietās par atlīdzinājumu. Grām.: Administratīvā procesa likuma komentāri. A un B daļa. Dr. iur. J. Briedes zinātniskajā redakcijā. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2013, 924.–925.lpp*).

Vienlaikus Administratīvā procesa likuma 93.panta otrajā daļā noteikti izņēmuma gadījumi, kad par atlīdzinājumu nav jālemj iestādē, bet uzreiz var vērsties ar attiecīgu prasījumu tiesā. Šajā normā citstarp noteikts, ja kaitējumu nodarījusi augstāka iestāde apstrīdēšanas procesā, pieteikumā par administratīvā akta vai faktiskās rīcības pārsūdzēšanu vienlaicīgi var prasīt arī atlīdzinājumu.

Izskatāmajā gadījumā strīds ir par to, vai pieteicējs izsaka iebildes pret Latvijas Nacionālā arhīva rīcību, proti, pret zemāku iestādi, vai pret Kultūras ministrijas rīcību administratīvā akta apstrīdēšanas procesā. No tā arī atkarīgs tas, vai pieteicējam bija jāievēro lietas iepriekšējas ārpustiesas izskatīšanas kārtība.

[5] Tiesnesis pieteicēja prasījumu par zaudējumu saistījis ar pieteicēja iebildumiem par Latvijas Nacionālā arhīva rīcību, neizsniedzot pieteicēja prasīto informāciju. Proti, tiesneša ieskatā, pieteicējs lūdzis zaudējumu atlīdzinājumu, ko viņam nodarījis Latvijas Nacionālais arhīvs, neizsniedzot viņa lūgto informāciju. Savukārt pieteicējs blakus sūdzībā norāda, ka zaudējumu atlīdzinājumu prasījis par Kultūras ministrijas rīcību.

Senāts pievienojas pirmās instances tiesneša viedoklim, ka pieteicējs zaudējumus saistījis ar Latvijas Nacionālā arhīva rīcību, nevis Kultūras ministrijas rīcību apstrīdēšanas procesā, kas būtu izņēmums no prasības ievērot lietas iepriekšējas ārpustiesas izskatīšanas kārtību. Kaut arī pieteicējs

blakus sūdzībā uzsver, ka tieši augstāka iestāde viņam radījusi zaudējumus, tas nav pamatoti. Senātam nav šaubu, ka pieteicējs patiesībā iebilst pret Latvijas Nacionālā arhīva rīcību.

Par to tieši liecina pieteicēja 2019.gada 22.jūlija iesniegumā par pieteikuma papildinājumiem (*lietas 94.lapa*) norādītais, ka viņš ir ieinteresēts saņemt pieprasīto informāciju, bet stāvokļa atjaunošana, to izsniedzot, pilnībā neatlīdzina kaitējumu, jo informācijas trūkuma dēļ pieteicējs bija spiests pārtraukt strādāt arhīva lasītavās, pieteicējam vairs nav arhīva caurlaides kopš 2017. vai 2018.gada, kā arī nesaņemto informāciju vairs nebūtu iespējams tik pilnvērtīgi izmantot, kā tas būtu bijis iespējams 2017.gadā. Tāpat nav būtisks šajos pieteikuma papildinājumos norādītais, ka Kultūras ministrija noraidījusi pieteicēja tiesības saņemt vispārpieejamu informāciju. Šāda norāde ir formāla un neliecina par pieteicēja iebildēm pret augstākas iestādes rīcību, kas būtu radījusi zaudējumus. Izvērtējot visus pieteicēja argumentus kopsakarā, no tiem izriet, ka pieteicējs pēc būtības iebilst pret to, ka viņam nav izsniegta lūgtā informācija. Ar šo pieteicējs arī saista viņam nodarīto zaudējumu.

Nekur nav atrodami argumenti vai norādes uz konkrētu Kultūras ministrijas prettiesisku rīcību apstrīdēšanas stadijā. Arī blakus sūdzībā pieteicējs vien norādījis, ka prasījis atlīdzinājumu par Kultūras ministrijas rīcību, kas ir līdzīga Latvijas Nacionālā arhīva rīcībai. Ar to nav pietiekami. No minētās norādes var vēlreiz secināt jau iepriekš norādīto, ka pieteicējs augstākas iestādes rīcību saista ar zemākas iestādes rīcību un par to prasa zaudējumu atlīdzinājumu. Lai piemērotu Administratīvā procesa likuma 93.panta otro daļu, ir jānorāda uz konkrētu augstākas iestādes rīcību, kas apstrīdēšanas procesā radījusi zaudējumus vai kaitējumu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 323.panta pirmās daļas 1.punktu un 324.panta pirmo daļu, Senāts

nolēma

atstāt negrozītu Administratīvās rajona tiesas tiesneša 2019.gada 26.jūlija lēmumu, bet /pers. A/ blakus sūdzību noraidīt.
Lēmums nav pārsūdzams.

R.Vīduša Dz.Amerika V.Poķis